

HET DOORSPELEN VAN ONDERWIJSPRODUCTIES

*Gebaseerd op afspraken binnen Faculteit Theater – januari 2006
gewijzigde versie n.a.v. nieuw auteursrechtenbeleid HKU - oktober 2007*

Vooraf: inachtneming van de regels rondom het auteursrechtenbeleid van de HKU

Auteursrecht studenten Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Een (afgestudeerd) student aan de hogeschool krijgt vroeg of laat te maken met auteursrecht. De auteurswet zegt dat 'de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst het uitsluitend recht heeft dit openbaar te maken en te verveelvoudigen'. Met andere woorden, heeft de student een eigen, oorspronkelijk werk gemaakt dan is het aan anderen verboden dat zonder je toestemming te gebruiken. Over het (betaald) gebruik door anderen kunnen afspraken gemaakt worden, bijvoorbeeld met een uitgever. Veel kunstenaars sluiten zich aan bij bemiddelingsorganisaties. Zij onderzoeken wie het werk gebruikt en innen het geld. Dat kost de kunstenaar soms wel zeggenschap over het werk. In bijlage: de belangrijkste bemiddelingsorganisaties in de kunstensector. Als de student werk maakt in het kader van de opleiding aan de HKU, heeft de HKU alles te maken met het resultaat, want de docent geeft bijvoorbeeld opdracht en thema aan, geeft aanwijzingen voor verandering, bijstelling en verbetering. Ook is een werk onderlegger voor de toekenning van studiepunten. In het kader van de opleiding worden werken uitgevoerd, geëxposeerd, opgenomen in catalogi, enz. Maar ook wordt er door studenten binnen het curriculum gewerkt aan projecten voor derden.

De volgende regeling is van kracht:

Hoofdregel

- De student heeft het auteursrechtelijk eigendom van een door hem/haar, wel of niet tezamen met anderen, in het kader van het onderwijs aan de HKU vervaardigd werk;
- zolang een student is ingeschreven aan de HKU heeft de HKU het gebruiksrecht en kan de HKU dit werk zonder vergoeding gebruiken binnen het kader van de doelstelling van de HKU;
- de HKU behoudt ook na uitschrijving het recht werk van een oud-student zonder vergoeding te gebruiken voor afbeelding, uitvoering etc., binnen het kader van de doelstelling van de HKU. De oud-student wordt daar vooraf over geïnformeerd;
- de student is verplicht ingeval van aansluiting bij een bemiddelingsorganisatie op het gebied van auteursrecht (Buma/Stemra, Burafo, Beeldrecht enz.) van deze regeling melding te maken aan deze organisaties.

Bijzondere regel

- indien een werk tot stand komt in het kader van een (groeps)project/werkopdracht dat binnen het kader van het onderwijs aan de HKU wordt uitgevoerd ten behoeve van een externe opdrachtgever, is het werk auteursrechtelijk eigendom van de HKU, ook na de uitschrijving van de student.
- de student heeft gebruiksrecht, maar heeft vooraf schriftelijke toestemming van de HKU nodig voor het uitoefenen van dit recht.

Met het betreffend faculteitsbestuur kan schriftelijk worden afgesproken dat van deze regeling kan worden afgeweken.

Wat de student in eigen tijd produceert, buiten verband van het onderwijs, zonder hulp en faciliteiten van de HKU, valt niet onder deze regeling.

Doorspeelbeleid Faculteit Theater

De wens tot het doorspelen van onderwijsproducties (waaronder voor het begrip *niet alleen voorstellingen maar ook educatieprojecten, installaties, tentoonstellingen en digitale opstellingen* vallen) komt in de praktijk op 3 manieren naar voren:

1. Vooraf vastgelegd in leerdoelen

Bij een klein aantal onderwijsproducties is vooraf gepland dat het tonen van de productie op andere locaties en tijdstippen deel is van het onderwijs (bijvoorbeeld Tourneeproject van T&E-2 en jeugdtheatertourneetje Acteurs). Omdat dit vooraf bekend is, kan de planning van techniek in algemene jaarplanning worden meegenomen en worden de kosten en de te verwachten inkomsten opgenomen in de begroting.

De verkoop van de productie en de daarbijbehorende onderhandelingen met externen horen tot de verantwoordelijkheid van het projectenbureau (extern zakelijk) in overleg met portefeuillehouder FB. De uitvoering van de tournee berust bij het productiebureau (interne organisatie, productieel).

Afspraken bij doorspelen binnen onderwijsdoelstelling

- De opleiding betreft het productiebureau of het projectenbureau (e.e.a. afhankelijk van het karakter van het project) bij aanvang van de opzet van een onderwijstraject waarin een tournee is opgenomen, zodat de mogelijkheden kunnen worden besproken en daarna de zakelijke kanten direct kunnen worden opgepakt.
- Het projectenbureau overlegt met het productiebureau over de taakverdeling en de productieel haalbaarheid van conceptafspraken en houdt eventueel ruggespraak met de portefeuillehouder
- Het projectenbureau of productiebureau stelt (in samenspraak met de opleiding) het contract op met de externe partij(en).
- de opleiding maakt met het projectenbureau/productiebureau heldere afspraken over taakverdelingen en wensen tav onderwijsondersteuning binnen deze projecten.

2. Achteraf/tussentijds op basis van “etalage-mogelijkheden” of etalage-behoefte

De Faculteit acht het soms van belang (vanwege relatiebeheer, promotionele waarde en/of etalagemogelijkheden) om producties, installaties etc. van studenten in te zetten na het betreffende onderwijstraject.

Er is een aantal momenten bekend waarop behoefte is gemaakte producties op te nemen, zoals:

- ITS festival (alleen eindexamenwerk, juni)
- HKU festival (november/december)
- Open dag (november en april)
- Culturele zondagen (maart (UU-HKU), november (Jeugd) en andere indien thematisch aansluit)
- Premier Etage van Festival aan de Werf (mei)

Daarnaast komen er nog incidentele speel- of expositiemomenten voor, bijvoorbeeld op vraag van partners in het werkveld waarbij het onderhouden van de relatie een rol kan spelen.

De wensen en voorwaarden (vorm en thema) van deze momenten liggen niet vast. Daarom is het zinnig om na afloop van iedere onderwijsproductie vast te stellen of de productie, de installatie of de opstelling gedurende een bepaalde tijd “bewaard” moet en kan blijven om in een later stadium in ieder geval op terug te kunnen vallen als de vraag zich voordoet. Het productiebureau houdt bij welke producties “op de plank liggen”.

afspraken over doorspelen op basis van etalage-mogelijkheden

- Bij de evaluatiebespreking van het productiebureau en/of projectenbureau met kernteam van de opleiding staat “bewaarwaarde” van de productie op de agenda.
- De beslissing voor het bewaren is aan het hoofd opleiding (i.v.m. kwaliteit, pr-waarde voor opleiding of faculteit of ontwikkeling van de student) in overleg met productiebureau (i.v.m. organisatorische haalbaarheid en opslagcapaciteit) en eventueel met het FB (facultair belang, ter oplossing van eventuele verschillen van inzicht). Deze samenstelling geldt ook bij producties die niet in wording door het productiebureau of projectenbureau zijn ondersteund.
- De opleiding koppelt de wenselijkheid tot het bewaren van de productie terug naar studenten en docenten en bespreekt met de makers en het productiebureau of projectenbureau de auteursrechten en gebruiksrechten, de evt. bewaarplicht, periode van bewaren (ca 2 jaar) en opslagplaats.
- Het productiebureau houdt een overzicht bij van de “bewaar-producties” en bijhorende gegevens voor eventueel later gebruik.
- Het plaatsen van de producties in activiteiten gebeurt in overleg tussen FB, productiebureau en opleiding. Aandachtspunten daarbij zijn:
  - financiën en mogelijkheden daarbinnen
  - inhoudelijke keuze primair bij de opleiding
- Let op naamsvermelding!

Indien bij de evaluatie wordt vastgesteld dat er – bij uitzondering - ook los van bestaande momenten noodzaak is om productie breder onder de aandacht te brengen dan bekijken FB, productiebureau en opleiding in overleg wat mogelijkheden zouden zijn.

Aandachtspunten

- duidelijke reden waarom? Dit formuleren om verwarring en precedentwerking te voorkomen
- duidelijke doelgroep voor ogen bij deze reden
- financiële doorrekening en mogelijkheden die dit biedt
- bij de betreffende student(en) en docent(en) helderheid geven over wat de bedoeling is, de taakverdeling, afspraken met externe partijen en “eigendoms” verdeling.

3. Op verzoek van studenten

Studenten (en docenten) zijn soms zo enthousiast over hetgeen ze gemaakt hebben tijdens een onderwijsproject, dat zijzelf de behoefte voelen om met het werk verder te gaan.

Het beleid van de HKU is dat de rechten berusten bij:

A. De student(en): indien het een onderwijsproject betreft dat niet gemaakt is ten behoeve van externen

B. De HKU: indien het een (groeps)project is dat binnen het onderwijs wordt uitgevoerd ten behoeve van een externe opdrachtgever.

Ad A.: In het geval van een gezamenlijke werk (hetgeen bij theater veelal voorkomt) of een docent in de rol van maker is dit recht niet zo evident. De faculteit ontwikkelt hiervoor nog nieuwe richtlijnen.

Aanvulling

uit het Auteursrecht artikel 5, lid 1:

Van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, hetwelk bestaat uit afzonderlijke werken van twee of meer personen, wordt, onverminderd het auteursrecht op ieder werk afzonderlijk, als de maker aangemerkt degene, onder wiens leiding en toezicht het gansche werk is tot stand gebracht, of bij gebreke van dien, degene, die de verschillende werken verzameld heeft.

Bij een theaterstuk liggen de rechten bij de regisseur/artistieke leider; oftewel de maker. In ieder geval zal altijd overleg moeten worden gepleegd toestemming worden gevraagd aan de docent-begeleider. Hoewel een duidelijke scheidslijn moeilijk te trekken is, kan wel gezegd worden dat indien de docent meer de rol van coach heeft aangenomen en niet die van projectleider/regisseur, de rechten bij de studentengroep kunnen berusten en niet bij de docent. Over het financiële aandeel van de rechthebbende kan onderhandeld worden. De

artistieke leiding/de makers van het stuk ontvangt in de praktijk tussen 7-15% van de bruto uitkoopsom.

Ad A. Afspraken over doorspelen/exposeren buiten opleiding en faculteit om

- altijd allereerst na toestemming van de betreffende docent(en) i.v.m. afspraken over het 'eigenaarschap'
- schriftelijke aanvraag door de student of groep bij projectenbureau of productiebureau voor:
toestemming en
afspraken over: * naamsvermelding HKU Faculteit Theater bij communicatie-uittingen (flyers, affiches, interviews etc),
* overname van productiematerialen (spullen die je nodig hebt om installatie opnieuw op te stellen of voorstelling door te spelen)
* en richtlijnen over de vervolgstappen (advies verkoopprijs, strategie, opzetten rechtsvorm etc). (Op dit moment wordt gewerkt aan een format hiervoor voor studenten binnen de leerlijn Cultureel Ondernemerschap.)
- De student of groep neemt zelf alles in handen, inclusief opslag materiaal, techniek bij voorstellingen en ander zakelijk en productioneel geregeld.

Ad B. Afspraken over doorspelen/exposeren van Xchange Projecten buiten opleiding en faculteit om

- In dit geval heeft de HKU auteursrecht maar kan de student(en) gebruik maken van zijn/haar gebruiksrecht.
- Allereerst een schriftelijke aanvraag door de student of groep bij projectenbureau of productiebureau voor toestemming uitoefenen gebruiksrecht en i.v.m. afspraken over naamsvermelding HKU Faculteit Theater bij communicatie-uittingen (flyers, affiches, interviews etc) en richtlijnen over de vervolgstappen (advies verkoopprijs, -strategie, opzetten rechtsvorm etc)
- In geval van uitoefenen van gebruiksrecht bestaat ook de bewaarplicht. In overleg met projecten- of productiebureau worden afspraken gemaakt over bewaarperiode (ca 2 jaar), opslagplaats etc.
- Het maken van financiële afspraken met derden betreffende tonen van het product (bijvoorbeeld verkoop voorstelling of verhuren installatie) is altijd alleen mogelijk na toestemming en uitgebreid overleg met projecten- of productiebureau (o.a. eventuele conflicterende belangen met de opdrachtgever, vergoeding voor gebruikte productiematerialen en naamsvermelding opdrachtgever en HKU).

Bijlage 1: de belangrijkste bemiddelingsorganisaties in de kunstensector.

LIRA

geschreven teksten, literaire producties
Centrum Dienstverlening Auteursrecht (CEDAR)
(ondermeer LIRA,, Musi@copy)
Postbus 3060
2130KB Hoofddorp
telefoon 023 – 7997800
www.cedar.nl

Stichting Beeldrecht

beeldmateriaal (beeldende kunst, portretten, affiches etc.)
Stichting Beeldrecht
Postbus 75982
1070 AZ Amsterdam
020-5891840
www.beeldrecht.nl

Stichting Burafo

fotografisch materiaal

BURAFO

Amstelveenseweg 88-90s

1075 XJ Amsterdam

020-5891860

www.burafo.nl

SENA

rechten van uitvoerende kunstenaars

SENA

Catharina van Renneslaan 8

1217 XJ Hilversum

telefoon 035-6251700

www.sena.nl

Stemra

rechten van componisten en tekstdichters op geluidsdragers

Buma

uitvoering van muziekwerken

BUMA/STEMRA

Postbus 3080

2130 JB Hoofddorp

telefoon 023-79979991

www.bumastemra.nl

Voor een andere benadering kijk op: creativecommons.nl